

ארדואן ישיג יכולת גרעינית? הסכנה שאסור לישראל לזלזל בה

written by | נועה לזימי | 03.02.2026

מאז הצטרפותה לברית נאט"ו ב-1952, טורקיה נשענת על המטרייה הגרעינית של הברית הצפון-אטלנטית ומאחסנת כמה עשרות פצצות גרעיניות אמריקניות בבסיס חיל האוויר באינג'ירליק שבשטחה. עם זאת, טורקיה עצמה אינה מחזיקה בנשק גרעיני, בהתאם להתחייבותיה מכוח האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני, שעליה חתמה ב-1969.

עם זאת, בשנים האחרונות בכירים טורקים הזכירו מעת לעת בפומבי את זכותה של המדינה לפתח ולהשיג נשק גרעיני. כך למשל, בנאום שנשא בספטמבר 2019 טען נשיא טורקיה, רג'פ טאיפ ארדואן, כי אין זה הוגן שארצו אינה רשאית לפתח נשק גרעיני, בעוד מדינות אחרות מחזיקות בו או פועלות להשגתו. ביולי 2025 הביע שר החוץ הטורקי, הקאן פידאן, מורת רוח מאמנת הגרעין, שלדידו חוטאת ב"אי-צדק מבני" בכך שהיא משמרת את העליונות האסטרטגית של חמש החברות הקבועות במועצת הביטחון ¹ שכולן מחזיקות בנשק גרעיני. לטענתו, רק היבט אחד של האמנה מיושם בפועל ² אי הפצת נשק גרעיני ³ בעוד ההתקדמות בפירוק נשק שכזה, והסיוע למדינות אחרות בפיתוח גרעין למטרות שלום, לא מקוימים.

קולות אלו נשמעו על רקע חששה של טורקיה מן המירוץ של שכנתה ויריבתה ארוכת השנים, איראן, לעבר פיתוח נשק גרעיני. זאת, לצד היכולות הקיימות (כך על פי מקורות זרים) בתחום זה בישראל. הטורקים לא שקטו על השמרים, וב-2018 החלו בהקמת תחנת כוח גרעינית באקויו, במימון ובתפעול התאגיד הרוסי "רוסאטום". במסגרת החוזה שנחתם עם הרוסים, שעלותו מוערכת בכ-24 מיליארד דולר, תחנת הכוח באקויו צפויה לכלול ארבעה כורים, ומתוכננת לספק כ-10% מצריכת החשמל השנתית של טורקיה.

חשוב לציין כי מדובר בתוכנית גרעין אזרחית להפקת חשמל, ולא בתוכנית צבאית הדורשת רמת העשרה גבוהה יותר של אורניום; אולם בפועל המשמעות היא שהתשתית קיימת, מה שעשוי, בהמשך ובתנאים מסוימים, לסלול את הדרך למעבר למסלול צבאי.

גם ההתקרבות בין טורקיה לפקיסטן, המדינה האסלאמית הגרעינית היחידה ⁴ התקרבות שבאה לידי ביטוי בסיוע המשמעותי שהעניקה הראשונה לאסלאמאבאד בעימות מול הודו ⁵ נועדה לגוון את משענותיה של אנקרה בתחום. הידוק היחסים עם הפקיסטנים עשוי לסייע לטורקיה לרכוש ידע ויכולות, שבעתיד יאפשרו לה להקים תחנות כוח באופן עצמאי.

הנשק העוצמתי של האימפריה המתחדשת

השאיפות לפיתוח גרעיני קשורות באופן הדוק לתפיסה של טורקיה את עצמה כמעצמה אזורית, בעלת שאיפות להחייאת האימפריה העות'מאנית. הטורקים משקיעים משאבים עצומים בתעשיות הביטחוניות שלהם, וקשה לדמיין שיוותרו על פיתוח נשק גרעיני, שעשוי בבוא היום להוסיף נדבך משמעותי להקרנת העוצמה ולהרתעה שלהם.

עם זאת, בזירה הפנימית לא כולם נלהבים ממיזמי האנרגיה הגרעינית שמקדמת הממשלה. חברי פרלמנט מן האופוזיציה הביעו דאגות כבדות משקל בנוגע לסיכונים הכרוכים בתפעול תחנות הכוח, ובהם נזקים אקולוגיים ואתגרים סביבתיים, לצד רתיעה מהעמקת התלות הטורקית ברוסיה. יש להביא בחשבון כי כל עוד הנשיא ארדואן בשלטון ² וכך גם ביחס ליורשיו העתידיים ³ טורקיה צפויה להמשיך במאמציה לפיתוח יכולות גרעיניות.

ומה המשמעות מבחינתנו? טוב תעשה ישראל אם תכלול את התרחיש של התקדמות טורקית לעבר יכולות גרעיניות בתכנון האסטרטגי ובהערכת הסיכונים האזורית, גם אם בהדרגה ולאורך זמן ממושך. גם אם תהליך כזה אינו צפוי להתממש במהירות, עצם קיומו של מסלול מצטבר של ידע, תשתיות וקשרים בינלאומיים עלול לשנות את מאזן ההרתעה ואת דפוסי ההתנהגות של אנקרה במוקדי חיכוך אזוריים.

פורסם בישראל היום, בתאריך 03 בפברואר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.